

[Else-Merete Ross.]

blande mig i hele det store problem, men problemet for denne gruppe ligger de folk meget på sinde, der arbejder for græske flygtninge. Jeg vil godt spørge: har der været henvendelser om græske flygtninge, der studerer i forskellige lande i Europa, er de blevet afvist, eller har der slet ikke været nogen henvendelser? Jeg har forstået, at de er meget villige til at tage arbejde, og det er mennesker, som tager tilbage og passer deres universitetsarbejde bagefter. De skal bare i sommerferien tjene så meget, at de har råd til at studere videre ved det universitet, hvor de er. Jeg er lidt forundret over fru Kristine Heltbergs vældig kategoriske afvisning, for jeg tror, at man kan løse nogle menneskelige problemer ved at være lidt smidig på et sådant område.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Jeg vil sige til fru Else-Merete Ross, at jeg er ikke bekendt med, at vi har fået nogen henvendelser. Personlig har jeg ikke på noget tidspunkt fået nogen henvendelse vedrørende græske flygtninges ønske om arbejde her i landet.

Kristine Heltberg: Jeg vil ganske kort til fru Else-Merete Ross' spørgsmål direkte om de græske studenter sige, at det er sådan nogle tilfælde, jeg har haft i tankerne, da jeg i bemærkningerne til forslaget skrev: „i almindelighed er det uønskeligt“. Jeg mener ganske givet, at der kan være ganske særlige situationer; jeg har bare ikke indtryk af, at vi har været ude for dem endnu. Jeg er ikke i tvivl om, at der netop i sådan nogle sommermåneder kan være folk, der er villige til at tage tilbage igen. Jeg synes bare ikke, det gælder den normale fremmedarbejdertype, og det er den, der for mig er hovedsagen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Arne Larsen): Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forhandling om boligministerens redegørelse af 24. maj 1973.

(Redegørelsen (nr. VIII) findes i tidenden sp. 6761).

Svend Jakobsen: Diskussionen om det, der populært kaldes Vestamager, har snart stået på i lang tid, og debatten har i stadig stigende grad antaget karakter af en debat, der føres på følelser, og jeg vil godt tilføje, at det gælder såvel tilhængere som modstandere af en delvis bebyggelse på Vestamager. Nu er menneskelige følelser jo ikke noget negativt, tværtimod, men i en beslutningsproces, der er af så afgørende betydning for tusinder af mennesker, er det vigtigt ikke at se bort også fra de faktiske fysiske realiteter, og på denne baggrund hilser jeg med tilfredshed boligministerens initiativ til en redegørelse om hele denne komplicerede sag her i folketinget.

Vi har gennem denne redegørelse fået en samlet oversigt over, hvilke problemer der ligger bag ved de beslutninger, som regeringen står foran at skulle træffe. Denne sag går langt tilbage i tiden, og ministeren har på en udmærket måde givet os dens forhistorie. Der var i denne redegørelse adskillige detaljer i den historiske del, som det var rart i hvert fald for mig at få opfrisket. Jeg har herunder navnlig hæftet mig ved samejeoverenskomsten. Det er en gammel aftale, helt fra 1939, som stat og kommune siden har efterlevet og udbygget, efterhånden som betingelserne herfor kom til stede.

Det er klart, at parterne har haft en fælles interesse i at holde den anden part til aftalens indhold, og det er et resultat af denne aftale, at der nu ligger et dispositionsplanforslag på bordet; det synes jeg vi skal holde os for øje. Men samtidig ligger der et ønske fra kommunen om allerede i år at påbegynde det store projekt, som man har arbejdet med så længe, og dette ønske rejser en række store og komplicerede spørgsmål for staten som den godkendende myndighed. Boligministeren var i sin redegørelse inde på en række af disse spørgsmål. Jeg skal her i dag nævne enkelte af disse ting og understrege problemerne om arealernes zonestatus, de trafikale og investeringsmæssige forudsætnings opfyldelse og støjge-

[Svend Jakobsen.]

nerne som nogle af de virkelig store ting i forbindelse hermed.

For at begynde med selve dispositionsplanforslaget er jeg enig med ministeren i, at forslaget må underkastes yderligere behandling, før der kan tages stilling til dels eventuelle godkendelse. Der ville ikke være nogen mening i overenskomstens krav om udarbejdelse af en dispositionsplan, hvis staten ikke fik mulighed for at gennemarbejde det forslag, som overenskomstens anden part, nemlig Københavns kommune, selv har ført gennem en udvalgsbehandling til godkendelse i borgerrepræsentationen. Det må derfor være klart, at regeringen ikke kan tage stilling til dette spørgsmål lige med det samme. Kommunen ønsker imidlertid snarest at komme i gang, og man ønsker at begynde med et mart og en 3. Amagerby indeholdende ca. 7.500 boliger. Jeg har i øvrigt ligesom boligministeren vanskeligt ved at se en fuldstændig og nær sammenhæng mellem disse to projekter. Det skulle vel ikke være nødvendigt i opbygningsfasen at have en by på mellem 20.000 og 30.000 indbyggere i umiddelbar tilslutning til martet. En eventuel tilladelse til opførelse af hele Amagerby 3 må kunne afvente afklaringen af de grundlæggende forudsætninger for denne bebyggelse, således som boligministeren nævnte i sin redegørelse. Jeg tænker her ikke mindst på de trafikale forudsætninger og på støjgenerne.

Herudover nævnte ministeren også de problemer, der knytter sig til bebyggelsens udformning og placering og til spørgsmålet om, hvorvidt der kan meddeles statsstøtte til projektet. I denne forbindelse er der i diskussionen omkring Vestamager også henvist til, at der er andre betydelige planlagte områder i Københavnsregionen, og jeg vil i denne forbindelse godt minde om, at det i bestemmelserne om statsstøtte indgår som en forudsætning, at der i det pågældende område skal være behov dels for det antal, dels for den type boliger, der godkendes.

Det fremgik tydeligt af ministerens redegørelse her i folketinget, at det, der er akut behov for at få taget stilling til, er martet. Jeg tror, at det ville være ulykkeligt, hvis vi af hensyn til en betydelig usikkerhed om den øvrige udbygning undlod at godkende

etableringen af martet, der jo i øvrigt skal placeres i et område, som der ikke hersker tvivl om er byzone.

Med den beslutning, jeg forudser dette ting træffer på onsdag om at bygge en lufthavn på Saltholm, har vi sikret, at Danmark fortsat findes på verdenskortet over internationale storlufthavne. Jeg anser det for betydningsfuldt, hvis vi tilsvarende kan sikre, at Danmark bliver placeret på et kommende verdenskort over betydelige handelscentre. Det vil ikke bare være af betydning for Saltholm lufthavn og for København, men det vil i høj grad være af betydning for alle danske erhvervsvirksomheder med internationale relationer, uanset hvor i Danmark de rent fysisk er placeret.

Jeg vil gerne høre, om boligministeren mener, at der er en mulighed for at gå en mellemvej, hvorved man godkender martet med en vis begrænset bebyggelse i nærheden. Jeg ved ikke, om boligministeren kan besvare dette spørgsmål nu og her, men ellers vil jeg opfordre til, at denne problemstilling tages med ind i de videre drøftelser i regeringens planlægningsudvalg.

Jeg kan konkludere, at jeg på mit partis vegne kan erklære mig velvilligt indstillet over for opførelsen af et mart på Vestamager, hvorimod jeg for mit vedkommende mener, at regeringens planlægningsudvalg må have lejlighed til at skaffe sig yderligere materiale og yderligere udtalelser vedrørende en eventuel 3. Amagerby, således at en eventuel beslutning herom får bredest mulig saglig baggrund, såvel byplanmæssigt som miljømæssigt. Men man bør altså, som jeg har nævnt tidligere, overveje en mellem-løsning, der giver mulighed for at etablere martet sammen med en vis begrænset bebyggelse.

Med hensyn til dispositionsplanforslaget, altså den samlede beslutning omkring udbygningen af det, vi kalder Vestamager, er jeg enig i, at det kræver endnu flere overvejelser end en eventuel beslutning om en 3. Amagerby, men det er der efter min vurdering også tilstrækkelig tid til.

Hans Toft: Også jeg vil indledningsvis takke boligministeren for redegørelsen. Det fremgår jo af denne, at alle de tvivlsspørgsmål, som er forbundet med Vestamagerproblematikken, langtfra er afklaret, og jeg

[Mans Toft.]

synes også, det bør tilføjes, at regeringen ikke har haft den fornødne tid til at foretage de undersøgelser og beregninger, som er nødvendige for en endelig stillingtagen.

For det konservative folkeparti er situationen naturligvis den samme. Vor holdning i denne sag må derfor også indskrænke sig til en stillingtagen til de spørgsmål, som er afklaret. Her tænker jeg først og fremmest på planerne om det nye udstillings- og handelscenter, martet, som skal afløse det nuværende Bella-Center. Det konservative folkeparti stiller sig absolut positivt over for en hurtig etablering af dette center, og vi vil selvfølgelig også være parat til at acceptere den bebyggelse, som er nødvendig af hensyn til martets virke. Hvad der ligger heri, skal jeg komme tilbage til.

Hvis vi her i landet skal bevare og udbygge den position, vi i øjeblikket har som Nordens handelscenter, hvor København først og fremmest på grund af det nuværende Bella-Center har skabt sig en central placering, peger alt i retning af snarlige forbedringer af de lokaliteter, der i dag eksisterer. Det nuværende Bella-Center skal nedlægges i 1976-77, og i den kontrakt, centret har med Københavns kommune, er dette forudsat, hvilket også betyder, at de bygninger, der er opført her, og de funktioner, som disse har, ikke på længere sigt er tidsvarende.

Hertil kommer vel også, at placeringen af et udstillingscenter på Vestamager i nærheden af en storlufthavn og samtidig i nærheden af en central bydel nærmest må betragtes som ideel. I betragtning af den stramme tidsplan, der allerede ligger for martet med en seneste igangsættelse for byggeriet den 1. august i indeværende år, haster det også med en godkendelse af dette projekt. Det konservative folkeparti mener ganske simpelt ikke, at landet og specielt hovedstaden har råd til at lade være med at give denne igangsættelsestilladelse.

Ser man på den valutaintjening, som det nuværende Bella-Center har givet landet, og på den væsentlige stigning i valutaintjeningen, som forventes i forbindelse med etableringen af det kommende center, så taler tallene alene deres tydelige sprog. Men der er også grund til at fremhæve selve ideen bag et udstillingscenter af den karakter, som der

her er tale om. Ikke mindst i et lille land med forholdsvis små fabrikker har det sine helt afgørende fordele, at udenlandske opkøbere på en nem og hurtig måde og på et centralt sted kan få kontakt med det danske og i øvrigt hele det skandinaviske erhvervsliv. Iagttages samtidig udviklingen i udlandet, viser det sig, at der i alle lande i disse år skyder tilsvarende udstillingscentre op. Det gælder USA, Canada, Japan, Tyskland, og det gælder også mindre lande, f. eks. Holland og Belgien. Det er derfor ikke alene af afgørende betydning, at martet etableres, men også at det etableres så betids, at udenlandske tilsvarende udstillingscentre ikke kommer så langt foran, at grundlaget for det danske mart forsvinder. I denne forbindelse er det først og fremmest konkurrencen fra Hamborg, der gør sig gældende og spiller ind med styrke. Hvis vi i denne fase efterlader en usikkerhed hos de virksomheder, der har et tvingende behov for martet, betyder det selvsagt, at disse virksomheder i stedet tager imod det sikre tilbud, der i dag foreligger fra Hamborg, og dermed vil en god del af det grundlag, som Amagermartet skal have, samtidig være forsvundet.

Det er altså et spørgsmål om København eller Hamborg. Og ser vi på udviklingen i Hamborg, kan vi konstatere, at Hamborg er en af de nordligste storbyer i Europas største marked, beliggende 150 km syd for Jylland-Fyn-området, at Hamborg satser på at genvinde Norden som handelsoplæg inden for De europæiske Fællesskaber, at havnen er Tysklands eneste og større end nogen nordisk og er under stærk udbygning, at Hamborg i 1973 indvier Nordens største og bedste kongrescenter, og at der hertil er knyttet et messeområde. Når hertil kommer, at der allerede foreligger konkrete planer om bygning af marter for samme brancher som dem, Bella-Centret arbejder med, og at der endvidere er planer om at bygge et World Trade Center, så taler argumenterne næsten for sig selv: at vi snarest kommer i gang med det nye projekt på Amager.

Her melder sig så problemet om sammenhængen med de øvrige planer, som foreligger for Vestamager, heriblandt bebyggelsen først og fremmest af Vestamager, Amagerby 3.

Det fremgår af boligministerens redegørelse, at der stadig er en lang række proble-

[Hans Toft.]

mer, der skal undersøges, før der overhovedet kan tages stilling hertil, og at disse undersøgelser endnu ikke er tilvejebragt. Som jeg tidligere har sagt, er det konservative folkeparti parat til at tage stilling til det grundlag, som forekommer os bekendt. Det gælder martbyggeriet samt de byggemæssige konsekvenser af dette i form af en accept af det nødvendige byggeri, som skal omgive martet. Jeg har forstået det sådan, at denne samhørighed primært er dikteret af praktiske driftsmæssige hensyn, herunder at der omkring det nye center er sikret et miljø, der kan tilføre bycenterkvaliteter, selv om placeringen af udstillingscentret sker uden for det gamle City.

Jeg har også forstået det sådan, at det nødvendige for martet i denne forbindelse er en begrænset bebyggelse, også kaldet pilotprojektet, som indeholder de servicefaciliteter, der er nødvendige for martet, samt ca. 400 boliger, som også er nødvendige. Det konservative folkeparti er derfor parat til at acceptere disse forudsætninger for martets opførelse. I denne accept ligger ikke nogen stillingtagen til eller accept af den øvrige del af Amagerby 3 og selvsagt heller ikke af de øvrige planer for Vestamager, som disse er nedfældet i dispositionsplanen, som er godkendt af Københavns borgerrepræsentation. En lang række forhold er i øjeblikket under overvejelse og drøftelse, og det er vor opfattelse, at disse problemer skal belyses og klargøres, inden vi vil tage stilling til disse spørgsmål.

Blandt disse problemer skal nævnes for det første de trafikale forhold, hvor en bebyggelse i det omfang, som er påtænkt, vil give vel endog store problemer. Jeg forstår også på ministeren, at det er en betingelse for regeringen som meddelt Københavns kommune, at en eventuel udbygning skal kunne baseres på allerede eksisterende overordnede trafikanalæg og ikke medføre nye trafikinvesteringer.

Der er andre problemer. Man kunne nævne de miljømæssige. Det gælder bl. a.

undersøgelserne vedrørende det spildevandsproblem, som en bebyggelse vil medføre, det gælder en bebyggelses konsekvenser for luftforureningen og luftfornyelsen over København, men det gælder også og vel navnlig problemerne i forbindelse med støjgenerne fra lufthavnen i Kastrup. Jeg skal i denne forbindelse bemærke, at et flertal i min gruppe er imod udflytningen af Kastrup lufthavn til Saltholm, hvilket selvsagt må få betydning for den samlede dispositionsplan, der jo som en af betingelserne opstiller udflytningen af Kastrup lufthavn. Til disse miljømæssige overvejelser er det også nødvendigt at føje det behov, der eksisterer for rekreative områder i og omkring København.

Endelig er der tilbage problemerne i forbindelse med zoneinddelingen, hvor der er uenighed om, hvorvidt de pågældende arealer eller i hvert fald en stor del af dem er by- eller landzone. Alle disse problemer ønsker vi en nærmere belysning af på baggrund af de undersøgelser, der nu foretages, før vi vil tage stilling til videre planer.

Holger Hansen: Må jeg begynde med at sige tak til ministeren for den redegørelse, som er til forhandling i dag. Måske ministeren også trods det pres, vi måske lagde på ham, vil være ganske godt tilfreds med at få lejlighed til her i folketinget at høre partiernes synspunkter omkring et planlægningsanliggende, der i høj grad har haft og har offentlighedens interesse.

Det er jo forslaget til etablering af det såkaldte mart, der har aktualiseret spørgsmålet om Vestamagers fremtid, og jeg vil gerne straks sige, at venstre kan støtte, at dette internationale Trade Center får plads på dette areal. Det er vigtigt, at dette center har så nær og let forbindelse til Københavns lufthavn som muligt, og vi finder ikke noget, der kan tale imod, at dette mart igangsættes på det ønskede område.

Hvad angår et større boligbyggeri på Vestamager, stiller tingene sig anderledes. Millionbyen København har den for en så

[Holger Hansen.]

stor by ret enestående situation, at den ude fra vandet ind mod sin midte har en grøn kile, et ubebygget område, der næsten kan betegnes som øde. Denne kendsgerning sammenholdt med, at hovedstadsområdet lider af mangel på rekreative muligheder, må tilsige os den største agtpågivenhed, før vi begynder at hugge ind på de jomfruelige arealer, vi her taler om. Mulighederne i dette område er mange. København er en af de få storbyer i verden, der kan tilbyde sine borgere natur- og fritidsområder inden for en afstand af 2-3 km fra centrum. Disse muligheder må ikke forspildes, heller ikke under påberåbelse af, at netop disse arealer er de sidste samlede arealer, byen eller rettere sagt kommunen har tilbage.

Jeg kunne her indskyde, at København kunne og burde satse stærkere på en sanering, der ikke betød udradering af gamle bygninger og dermed beboelse og opførelse af kontorhuse og dermed total ændring af byens karakter. København burde søge at bevare en befolkning i den indre by, ikke alene i dyre lejligheder for fine folk, men også ved sanering eller restaurering for de mennesker, der bor der i dag.

Vi har i venstre i vores lokaliseringspolitiske initiativer lagt megen vægt på, at København fik mulighed for at udvikle netop de egenskaber, der gør byen attraktiv som centrum for Danmark, ja, for Nordeuropa, medens vi har anbefalet, at København skulle lade de aktiviteter gå sig forbi, som ikke fremmede de kvaliteter, som netop gør København til det centrum, jeg omtalte. Derfor skal København have sit Trade Center, martet. Men København skal ikke bygge den grønne kile. Er dette først sket, er der ingen vej tilbage.

Der foreligger nu et forslag til en dispositionsplan for Københavns kommune med planer for udbygning af Amager Fælled og områderne syd for Sjællandsbroen. I denne dispositionsplan har man gjort visse overordnede trafik anlæg til forudsætninger for planen. De 3 vigtigste er: lufthavnens udflytning til Saltholm, en Vestamagerbane til Cityområdet og endelig udbygningen af et overordnet vejnet på Amager med forbindelse til de store udfaldsveje fra København på Sjællandssiden. Disse tre ting er gjort til grundlæggende forudsætninger for, at Vest-

amagerplanen kan realiseres i overensstemmelse med dispositionsplanen.

Med hensyn til lufthavnens udflytning til Saltholm må der gøres opmærksom på, at selv om anlægslovsforslaget bliver vedtaget af folketinget om nogle få dage, kan man ikke se bort fra, at Vestamagerområdet bliver ramt af støjgener. Dette skyldes, at startende fly fra Saltholm må dreje ind over Vestamager, dels for at undgå at komme ind over Københavns centrum, dels for at undgå at kollideres med trafikken fra den ny lufthavn i Tune. Hertil kommer, at lufthavnen formentlig tidligst kan flyttes i 1985, og da Vestamager ønskes bebygget nu, vil der i tiden indtil da være store støjgener for beboerne.

Den anden forudsætning, der er opstillet, er anlæggelsen af en Citybane. Den kollektive trafikbetjening skal primært sikres ved anlæg af en S-bane, og der er i udvalgsbetænkningen fra København lagt stor vægt på etableringen af en direkte forbindelse til centrum. Denne S-baneforbindelse synes imidlertid ikke at være aktuel, og den ligger i hvert fald — om nogen mulighed overhovedet eksisterer — meget langt ude i fremtiden.

Den tredje forudsætning for dispositionsplanen er udbygningen af det overordnede vejnet, som vil blive nødvendig for at kunne klare trafikken fra den planlagte store bebyggelse.

De planer, der i øjeblikket foreligger, er imidlertid meget spinkle. I boligministeriets brev af 27. september 1972 til Københavns kommune hedder det, at accepten af martet og en begrænset boligbebyggelse i tilknytning hertil kun kan gives under forudsætning af, at denne udbygning vil kunne baseres på allerede eksisterende overordnede trafik anlæg og ikke må medføre behov for nye trafikinvesteringer.

I sin redegørelse til folketinget gentog boligministeren dette, men han gjorde samtidig opmærksom på, at det ville give visse problemer med hensyn til trafikbetjening, og at det ville kræve investeringer i trafik anlæg at anlægge en Amagerby 3. Den betænkkelighed, ministeren her nærer, er meget velbegrundet. De nuværende 3 broer over havnen er næsten maksimalt udnyttet, og i spidsbelastningstimerne forårsager de ofte trafikstandsninger. Som ministeren gør

[Hølgør Hansen.]

opmærksom på, vil det alligevel være ret ubetænkeligt at give tilladelse til martet, for den stigning i trafikken, dette vil give anledning til, kan broerne formentlig klare. Men opførelsen af 7.500 boliger, som skal betjenes ved hjælp af busser, vil give en så stor forøgelse af trafikken, at broerne ikke vil kunne klare det uden gene.

Boligministeren sagde i sin redegørelse til folketinget, at man i trafikministeriet for øjeblikket er ved at foretage en vurdering af, om de trafikale forudsætninger for Trade Centret og Amagerbyen er opfyldt, og han henviste til, at Københavns byplan- og trafikudvalg sidste år havde udtalt, at de 2 projekter kan baseres på de nuværende vejanlæg. Det kunne i denne forbindelse være interessant, om folketinget — og her tænker jeg vel på folketingets udvalg om fysisk planlægning — kunne blive informeret om den trafikanalyse, som gennemførtes i 1970 af uafhængige eksperter for Vestamagergruppen, AS kaldet, i forbindelse med Københavns kommunes generalplandirektorat. Ifølge bladforlydender skulle disse analyser vise, at en yderligere byvækst på Amager vil overbelaste de nuværende havneforbindelser og medføre en nedsat servicegrad, som jeg tidligere har nævnt det.

En af de andre forudsætninger, som vejsystemet bygger på, er Søringen. Denne er, så vidt jeg har forstået, opgivet af Københavns kommune, og der er ikke fremlagt alternative forslag til den. Man kan således på baggrund af dispositionsplanens egne forudsætninger konkludere, at der er mange faktorer, der ikke er opfyldt.

Herudover er der andre uafklarede aspekter i sagen. Der er spørgsmålet om, hvorvidt Vestamager eller dele deraf ligger i by- eller landzone. Byudviklingsudvalget for København finder, at de omhandlede arealer er placeret i landzone ved ikrafttrædelsen af by- og landzoneloven, idet de ikke er omfattet af nogen byudviklingsplan, byplanvedtægt eller byggeområdeinddeling. Det er endvidere byudviklingsudvalgets opfattelse, at landzonearealer beliggende i Københavns kommune må søges overført til byzone ved samme planlægningsprocedure, som anvendes ved andre landzonearealer i hovedstadsområdet. Overførelse til byzone uden denne

procedure vil foregribe den kommende egnsplan, regionplan, hvilket er uheldigt.

Det skal så tilføjes, at mindretallet i byudviklingsudvalget udgøres af overborgmester Urban Hansen, og at der blandt udvalgets øvrige medlemmer hersker enighed i dette spørgsmål. Der foreligger så muligheden af, som jeg også har set ministeren strejfe det, at ministeren kunne godkende en udarbejdet byplanvedtægt, som forelægges Københavns kommune eventuelt. Jeg må henvise til regeringens planlægningsudvalgs notat, udarbejdet af et tværministerielt embedsmandsudvalg, hvori det hedder på side 15:

„De nye byzoneudlæg bør ske i overensstemmelse med den kommende regionplan. Såfremt der i en overgangsperiode ikke foreligger klarhed med hensyn til en ny regionplan, bør mulighederne for at undgå præjudicerende byzoneudlæg i denne mellempæriode overvejes.“

Og rapporten fortsætter:

„I den forbindelse kan det anføres, at det i by- og landzonelovens § 4 om arealudlæg svarende til behovet 12 år frem i tiden anføres, at der skal henses til forholdene i vedkommende egn som helhed. Dertil kommer, at forslaget til lov om en regionplan for hovedstadsområdet giver de kommende regionplanmyndigheder mulighed for at give bindende direktiver til kommunerne om at regulere byggeomdningsaktiviteten ud fra regionplanmæssige hensyn.“

Det ligger således klart, at regeringens planlægningsudvalg ikke mener, at planerne for udbygningen af Vestamager bør sættes i værk, før regionplanen for hovedstadsområdet foreligger udarbejdet. Det er i første omgang iværksættelsen af Amagerby 3, der rammes af dette, hvorimod martet, der allerede nu ligger i byzone, kan bygges nu. Herefter må jeg formode, at ministeren vil undlade at benytte land- og byzonelovens § 2 til at gribe ind i dette spørgsmål.

Med hensyn til den påtænkte bebyggelse er der i dagspressen fremkommet oplysninger om, at boligministeriets kommitterede i byplansager skal have afvist hele Vestamagerprojektet i dets nuværende skikkelse. Også det vil det naturligvis have folketingsudvalgets interesse at høre nærmere om. Jeg

[Holger Hansen.]

har ikke haft mulighed for at komme i besiddelse af denne rapport. Det kan nok i hvert fald give anledning til at spørge, om den givne bebyggelse i det hele taget er hensigtsmæssig. Det mener vi i venstre ikke den er. Herudover må det understreges, at planerne ikke skaber flere boliger i København, bl. a. fordi Vestamagerbyernes bebyggelse, så vidt jeg har forstået, skal tages ud af den årlige kvota for socialt boligbyggeri for hele regionen, og fordi den naturligvis bygges under de til enhver tid gældende vilkår med hensyn til kapacitet og efterspørgsel. Da Vestamagerplanerne heller ikke er koordineret med kommunens saneringsplaner, vil de først og fremmest være en belastning for Københavns kommunes økonomi og derigennem forsinke udviklingen og den tiltrængte fornyelse i andre byområder. Alt dette fører os til at fraråde ministeren en overførsel til byzone af disse arealer med de undtagelser, der kan tænkes ud fra den givne helhedsbetragtning.

Skal jeg opsummere venstres indstilling til de foreliggende planer for Vestamagers fremtid, vil jeg sige, at København har en enestående chance for at bevare og forbedre rekreative områder på Vestamager. Planerne med hensyn til martet skal fremmes og kan uden større vanskeligheder lade sig indplacere i det påtænkte område, men med hensyn til Amagerby 3 er vi af den opfattelse, at man ikke skal gå videre med disse planer. De er en del af en helhed, som er u hensigtsmæssig og forkert.

I sin redegørelse lod boligministeren forstå, at der kunne gives tilladelse til martet og en eventuel begrænset boligbebyggelse indtil 7.500 boliger. Om martet har jeg udtalt mig. Om ministerens ordvalg omkring Amagerby 3, hvor han henviser til regeringens skrivelse af 27. september 1972, understreger jeg, at der jo i skrivelsen står „indtil“. Jeg tillader mig at fortolke dette som et forbehold, og det synes jeg er klogt af ministeren. Venstre råder ministeren til ikke at godkende forslaget til dispositionsplan, men vil så gerne hertil føje, at såfremt martet behøver et begrænset boligbyggeri — jeg understreger behøver et begrænset og et stærkt begrænset boligbyggeri — vil vi stille os forstående over for en sådan ny planlægning.

Skovmand: Når der i mit parti har været interesse for at diskutere problemerne på Vestamager i folketinget, hænger det sammen med, at vi har følt en vis frygt for, at tingene ikke skulle komme til at forløbe efter de normale retningslinjer, som det ville være tilfældet i andre egne af landet, og jeg må sige, at ministerens redegørelse, som jeg ellers på mange punkter har været glad for, ikke ganske har bortvejret denne frygt.

Københavns kommune og især overborgmester Urban Hansen har i en årrække vist en meget stærk interesse for at bygge på Vestamager, ikke fordi Vestamager er noget særlig hensigtsmæssigt sted at bygge, men fordi det ligger i Københavns kommune, som alle andre steder er så udbygget, at det selv med Københavns kommunes meget høje udnyttelsesgrader ikke har været muligt at pine flere boliger ned. Denne interesse for at udnytte Københavns kommunes ledige arealer til det yderste levner ikke mange muligheder for at tage hensyn til den befolkning, der bor der, for slet ikke at tale om de folk, der bor uden for kommunen i det øvrige hovedstadsområde. Hidtil har de storkøbenhavnske organer haft svært ved at stille noget op over for Københavns kommune. Det er derfor vigtigt, at boligministeren repræsenterer helhedens interesser, indtil det kommende hovedstadsråd har etableret sig og der er vedtaget en egnsplan for det storkøbenhavnske område.

Når det gælder Vestamager, kan disse interesser, så vidt jeg kan se, kun beskyttes på én måde: ved at boligministeren forhindrer, at der sker noget, som på afgørende måde kan binde den fremtidige planlægning, uden at hele problemet er tilfredsstillende belyst. Vestamager er, og deri er jeg ganske enig med hr. Holger Hansen, naturmæssigt af enestående værdi for det storkøbenhavnske område, ikke bare for Amager og ikke bare for det centrale København, men selvfølgelig især for dem. Amagerby 3 med dens planlagte 7.500 boliger vil binde den fremtidige planlægning og sætte disse store rekreative værdier på spil. Derfor bør ministeriet ikke sige ja til den nu. Dette gælder så meget mere, som der fra forskellig side, også fra ministerens egne embedsmænd hos den kommitterede, har lydt overordentlig kraftige advarsler mod at sige ja til det foreslåede byggeri.

[Skovmand.]

Det påtænkte mart er derimod en langt mindre betænkelig foranstaltning. Man kan diskutere, om martet er en så vidunderlig ting, som det er blevet gjort til, og som bl. a. hr. Hans Toft var inde på. Man kan diskutere, om placeringen af martet er den rette, men det vil ikke i sig selv skabe større problemer. Derfor er jeg glad for, at ministeren på side 9 i sin redegørelse ligesom åbner for en mulighed for at skille martet og Amagerbyen ad. Hvis ministeren vil arbejde videre med denne mulighed, vil han ikke møde modstand fra mit partis side.

Jeg har derimod endnu ikke hørt overbevisende argumenter for, at martet har Amagerby 3 som forudsætning. Martet er tilsyneladende blevet brugt som lokkemad for at få Urban Hansens planer igennem, når de ikke kunne komme igennem på andre måder. Det er nødvendigt, at der foretages en selvstændig vurdering af Amagerby 3, og denne vurdering skal tage den tid, der er nødvendig.

Et minimum må være, at afgørelsen træffes som andre steder, hvor der er tale om landzone, og jeg vil i denne forbindelse sige, at det er mig komplet ubegribeligt, at Vestamager kan fortolkes som noget som helst andet end landzone, i og med at byzoner kun er de områder, der ved by- og landzone-lovens ikrafttræden enten var inderzoner eller mellemzoner. Afgørelsen skal derfor godkendes af byudviklingsudvalget. Hvis ministeren vil give dispensation fra denne fremgangsmåde, må den forelægges folketingets udvalg om fysisk planlægning, inden tilladelsen meddeles til Københavns kommune, og det siger sig selv, at det først kan ske efter oktober, når folketinget er samlet igen.

Jeg håber, ministeren i dag vil bekræfte, at et af disse to minimumskrav vil blive opfyldt. Jeg vil gerne understrege, at når jeg fremsætter dette ønske, skyldes det ikke, at vi i mit parti har taget stilling imod en hvilken som helst bebyggelse på Amager, men vi er imod, at beslutningen herom træffes på et utilfredsstillende grundlag, som kan betyde et skæbnsvangert indgreb i de storkøbenhavnske grønne områder.

Jeg håber, boligministeren vil huske, at ikke blot Urban Hansen, men også Thorvald Stauning var socialdemokrat.

Jeg har til sidst et spørgsmål til ministeren. Der har i debatten omkring Vestamager været talt om trafikale, støjmæssige og rekreative problemer, men hvad med de militære skydebanearrealer ved Sjællandsbroen? Hvor meget vil det koste at flytte disse skydebaner og genetablere dem andetsteds, hvis dette overhovedet er muligt efter de erfaringer, vi har fået med at placere skydebaner andre steder? Og er denne udgift ikke også en af de ting, som gør, at man ikke over hals og hoved skal sige ja til planerne på Vestamager?

Jeg kan slutte mig til hr. Holger Hansens ønske om, at udvalget om fysisk planlægning får lejlighed til at se den analyse af trafikken på Amager, som blev foretaget i 1970, så vidt jeg ved delvis for statslige midler. En af de mest uheldige ting ved debatten omkring Vestamager har været den hemmeligholdelse, der har fundet sted af alle de oplysninger, der har kunnet tale imod en bebyggelse på Amager. Lad os få en ende på dette hemmelighedskræmmeri!

Maigaard: Det, der vistnok er sagens kerne, er, at vi står over for en vistnok dårlig idé om at bygge på Vestamager. Vi står i alt fald over for en diskutabel planlægning, en planlægning, som Danske Arkitekters Landsforbund har udtalt sig om på samme måde, som Advokatrådet har udtalt sig om Mogens Glistrup. Det er vistnok sagen, og det er vistnok også sagen, at vi står over for en usædvanlig kringlet beslutningsproces. Der er ind i mit arbejdsværelse i mit hjem fløjet et papir til mig gennem vinduet, som viser det standpunkt, man havde i regeringens planlægningsudvalg den 10. maj 1972, da man holdt møde dér, og så vidt jeg kan læse papiret, må man nok sige, at det standpunkt, som ledende medlemmer af regeringens planlægningsudvalg på det tidspunkt havde om Vestamager, måske ikke er helt det samme som det, de har i dag. Jeg tror altså, der er tale om en vistnok dårlig idé og i alt fald om en diskutabel planlægning, og jeg tror også, der er tale om en meget kringlet beslutningsproces. Men jeg tror ikke, at det er det, vi skal diskutere i dag, jeg tror ikke, at vi skal diskutere for eller imod en bebyggelse på Vestamager, det er ikke vores opgave nu.

Vores opgave nu er tage stilling til to

[Maigaard.]

ting. Den ene er det beslutningsgrundlag, der foreligger. Kan man overhovedet i dag med de oplysninger, der foreligger, inden for en overskuelig tid tage et standpunkt til planerne om en Amagerby 3? Det er det ene problem. Det andet er spørgsmålet om beslutningsmetoden, det er spørgsmålet om de beslutninger, regeringen træffer i kraft af landets love, og det er spørgsmålet om regeringens og ikke mindst boligministerens forhold til folketetinget.

Det er de to ting, jeg synes vi skal drøfte: beslutningsgrundlaget og beslutningsmetoden. Så må vi, når sagen er bedre oplyst, diskutere for eller imod Vestamager.

Det, som jeg synes man ud fra redegørelsen, som også jeg godt vil takke for, i alt fald kan anke over i forhold til regeringen, er, at den øjensynligt er indstillet på at tage stilling til planerne om en Amagerby 3, før dispositionsplanen for Vestamager er endeligt godkendt, og før der foreligger en regionplan for hele det storkøbenhavnske område, og jeg synes godt, at man kan sige, at disse tre ting: regionplan for hovedstadsregionen, dispositionsplan for Vestamager og planen for Amagerby 3 hænger sammen og må ses i sammenhæng. Vi må regne med, at vi ganske få år efter 1974 har en regionplan for København, og jeg skulle tro, om ikke af andre grunde, så ud fra ministerens egne ord, at det vil tage en tilsvarende periode at få godkendt dispositionsplanen. Ministeren siger, at godkendelsen ligger noget ud i fremtiden, så efter min mening må det være et spørgsmål, om det ikke er indiskutable forudsætninger for en stillingtagen til Amagerby 3, at der er vedtaget en regionplan, og at dispositionsplanen ikke blot foreligger i kommunens udkast, men også er færdigbehandlet og godkendt i ministeriet. Det, som jeg synes er det bedrøvelige ved ministerens redegørelse, er, at man i ministeriet øjensynligt overvejer at tage stilling til Amagerby 3, uden at i alt fald dispositionsplanen er på plads, er godkendt. Det synes jeg er trist, fordi det spiller en vældig rolle for et miljø, som efter regeringens planer kan gå hen og blive et miljø for op til 25.000 mennesker. Når man har så stor en opgave foran sig, synes jeg, det er vigtigt, at man er påpasselig, og at man tænker på disse 25.000 mennesker, der skal bo der. Jeg synes også, det

er trist, at man tænker sig at tage stilling nu, fordi en så stor bebyggelse på Vestamager givetvis vil foregribe den planlægning, som skal laves af det nye hovedstadsråd.

Derfor vil jeg godt sig nogle ord om hele hovedstadsområdet planlægning. Det er karakteristisk for ministeren, at han påkalder sig Egnspanrådets udtalelser. Det går igen i redegørelsen, og det går også igen i det dokument, der lidt snørklet hedder „Notat vedrørende Egnspanrådets forslag til regionplan for hovedstadsområdet for 1970-85“, altså regeringens debatindlæg vedrørende egnsplanen. Derfor synes jeg, det er vigtigt, når vi skal drøfte Amagerby 3's forhold til hele regionen, at slå efter i kilden og se, hvad det egentlig er, Egnspanrådet har sagt, og her vil jeg godt citere nr. 2 på side 39, hvor der står:

„Egnspanrådet har derfor måttet lade spørgsmålet om såvel udformningen af en eventuel byvækst på Vestamager som udbygningstakten stå åben, indtil oplysninger om lufthavnens anlægstidspunkt og Københavns kommunes endelige dispositionsplanudkast foreligger som grundlag for forhandlinger, der kan føre til en endelig afklaring om Vestamagers udnyttelse.“

Det, ministeren har hæftet sig ved, er, at nu foreligger der et dispositionsplanudkast, og derfor kan vi gå i gang med Amagerby 3. Det er visse rigtigt, at der foreligger et dispositionsplanudkast, men det, der er Egnspanrådets mening, er, at dispositionsplanudkastet ikke kan give anledning til en isoleret beslutning om Amagerby 3, men til en diskussion om hele Vestamager. Det er meningen. Egnspanrådet har udtrykkelig gjort opmærksom på — det kan man diskutere, men det er i alt fald dets standpunkt — at der er reserveret 25.000 boliger på Amager, og det, der er meningen, er, at diskussionen om disse 25.000 boliger, altså om hele Amagerplanen, 1, 2, 3, hvad de nu hedder, skal finde sted, når dispositionsplanudkastet foreligger. Men det er ikke meningen, at man på baggrund af et dispositionsplanudkast skal tage stilling til Amagerby 3 som et isoleret fænomen. Det er efter min mening at trække Egnspanrådets udtalelser længe, end de kan holde til, at ministeren øjensynligt gør det, og jeg synes, at det til gavn illustrerer svagheden ved at overveje at

[Maigaard.]

bygge Amagerby 3, uden at man får hele regionplanlægningen på plads.

Det andet problem, som jeg godt vil nævne, er forholdet mellem Amagerby 3 og dispositionsplanudkastet for hele Vestamager. Herom har jeg fået gennem mit vindue, som stod åbent den dag, et brev, som er den kommitterede for byplansagers kommentar til dispositionsplanen, og som er dateret den 30. marts i år. Og det tør nok siges, at det kan kaldes en hvas kommentar til en dispositionsplan, der her bliver lagt frem. Den instans i boligministeriet, som normalt er med til at bedømme disse ting, levner ikke Københavns kommunes udkast ære for 2 skilling, og dette er sagt i en måned, hvor priserne stiger med 8-10 pct.

Jeg hører ikke til de mennesker, der vil klandre hverken regeringen, ministrene eller nogen andre politikere for, at de ikke følger deres embedsmænd. Det har ligesom været lagt frem i pressen, som noget dadelværdigt i sig selv, at ministeren eller overborgmesteren i København, eller hvem det nu er, ikke fulgte embedsmændene og de sagkyndige. Det er ikke mit standpunkt. Forsvarsministeren sidder og lytter på sin bæk. Havde han fulgt sine embedsmænd, havde det jo set galt ud, værre, end det gør. Jeg synes altså ikke, at man kan forlange af politikere, at de partout skal følge deres embedsmænd, og heller ikke at ministeren skal være enig med den kommitterede, naturligvis ikke. Men det, jeg synes, er, at når en ledende embedsmand, som arbejder med disse ting, så klart tager afstand fra dispositionsplanudkastet, må man i alt fald bede ministeren om, hvis han ikke er enig med embedsmanden, at komme med en argumentation for, hvorfor han ikke er enig. Jeg vil naturligvis forsvare boligministerens og enhver anden politikers ret til at gå på tværs af embedsmændene, men jeg må mene, at hvis man går på tværs af et sagligt indlæg, i alt fald et gennemtænkt og et sammenhængende indlæg, må vi bede om at få en argumentation fra ministerens side for, at man ikke kan følge den embedsmand, der har behandlet sagen.

Det interessante er, at den kommitterede behandler problemet om forholdet mellem hele dispositionsplanen for Vestamager og Amagerby 3, og han siger:

„Alle ovennævnte betragtninger“ — og de drejer sig altså om dispositionsplanen for Vestamager —

„finder også anvendelse på Amagerby 3. Dette vil bl. a. medføre, at der ikke på Amagerby 3's arealer vil kunne placeres de i dispositionsplanen forudsatte 7.500 boliger.

Det kan allerede nu forudsiges, at den i brev af 27. september 1972 fra boligministeriet til Københavns kommune nævnte forudsætning, at udbygningen af Amagerby 3 vil kunne baseres på allerede eksisterende overordnede trafik anlæg, og ikke medføre behov for nye trafikinvesteringer, ikke kan opfyldes.

Det fremgår således af udvalgsbetænkningen, at Amagerby 3 og martets 1. etape i 1980 i maksimumstimer vil belaste havnebroerne med 1.650 personbilenheder i begge retninger tilsammen. Kapaciteten på de tre eksisterende broforbindelser er allerede i dag stort set opbrugt, og dispositionsplanen forudser . . . at det eksisterende Amager plus lufthavnen vil medføre en fordobling af trafikvolumenet indtil 1990, det vil sige 50 pct. til 1980.“

Og den kommitterede fortsætter:

„Skitseprojektering af Amagerby 3 er i dag påbegyndt og offentliggjort i Arkitekten nr. 23, 1972. Det fremgår heraf, at ideen om det nord-sydgående centerbånd tilsyneladende er totalt forladt, at boligareal er udvidet ind i det forudsatte erhvervsareal, og at mulighederne for en øst-vestgående baneforbindelse blokeres, idet den løber gennem den angivne placering af martet.“

Jeg synes lige, man skal hæfte sig ved, at martets placering umuliggør de planer, man hidtil har haft om en baneløsning på Amager.

Dermed synes jeg nok, at vi er derhenne, hvor vi må bede om, at Amagerby 3 ses i sammenhæng med dispositionsplanen, at man altså ikke kan afgøre spørgsmålet om Amagerby 3, før dispositionsplanen for Vestamager er behandlet færdig og på plads. Det er ikke tilstrækkeligt, at der foreligger et dispositionsplanudkast. Der må foreligge en gennemarbejdet og endelig dispositionsplan, før man kan tage stilling til problemet om Amagerby 3.

[Maigaard.]

Ministeren rejser i sin redegørelse forskellige spørgsmål, som efter hans mening er uafklarede. Han siger om dispositionsplanforslaget, at dets godkendelse ligger noget ud i fremtiden. Det er meget vigtigt for os, nu da tinget skal sendes hjem, så jeg vil gerne høre, hvor langt ud i fremtiden dispositionsplanens godkendelse ligger. Hvor længe varer det? Det har betydning for i alt fald mit standpunkt.

Ministeren siger herudover nogle ting om martet, og det gælder om martet, at det formentlig er den mindst kontroversielle del af sagen. Men jeg har mærket mig, at der har været et møde mellem Københavns kommune, overborgmesteren, statsministeren m. fl. den 18. maj, og til det møde havde overborgmesteren udarbejdet et notat, hvor han siger, at Tradecentret og den første Amagerby hører sammen, jfr. også Tradecentrets gentagne udtalelser bl. a. over for handelsministeren om, at det ikke vil være forsvarligt at bygge et sådant anlæg på åben mark. Jeg vil gerne spørge ministeren, om han deler overborgmesterens opfattelse af, at Amagerby 3 og Tradecentret hører sammen, at de to ting ikke kan skilles ad.

Det tredje punkt, ministeren rejser, er spørgsmålet om statsstøtten til Amagerby 3; der er jo tale om almennyttigt byggeri. Her hævder den kommitterede, har jeg nævnt, og det vil jeg lige gentage, at det ikke kan lade sig gøre at opføre Amagerby 3 inden for rammerne af det, vi kalder kakkelovncirkulæret, som er vejledende for det almennyttige boligbyggeri for øjeblikket. Jeg har set på sagen, og jeg har lagt mærke til, at der for det første er tale om en terrassehusbebyggelse, at der for det andet er tale om underjordisk parkering, og at der for det tredje er tale om noget venetiansk med vand, der skal plaskes og se dejligt ud osv. — og så ved jeg godt, hvad klokken er slået i forhold til kakkelovncirkulæret.

Ministeren ved, at jeg af sørgelig erfaring er kendt med, hvad der sker, når KAB, som jo er med derude, skal lave terrassehusbebyggelser med underjordisk parkering. Det er helt åbenbart, at det er noget, der ligger langt, langt ud over kakkelovncirkulærets rammer. Hvis vi så også skal have de amsterdamske og venetianske effekter med spejlen i vandet osv., som er udmærkede

— jeg kunne ønske, at vi havde råd til at bygge den slags — er der for mig ingen tvivl om, at så er vi langt, langt ude over kakkelovncirkulæret. Jeg ved nemlig, at terrassehusbebyggelse, underjordisk parkering og dette at lege med vand koster penge, det koster mange penge.

Derfor ville jeg godt spørge ministeren, om han har haft den tanke at gennemføre Amagerby 3 på de dispensationsbestemmelser, der findes i kakkelovncirkulæret. Er det sådan, at vi kan forestille os en hel by på dispensation? Jeg har meget svært ved at se, at disse ting kan holdes inden for kakkelovncirkulæret, og hvis ministeren vil love mig, at de ting, som skal bygges derude, skal holdes inden for kakkelovncirkulæret, kan vi godt stoppe debatten, for så bliver det hele ikke til noget som helst. Det kan ikke lade sig gøre.

Jeg mærker mig i øvrigt, at den kommitterede hævder, at udnyttelsesgraden i byen er for høj. Den ligger langt over, hvad der er tænkt på stedet.

For det fjerde er der spørgsmålet om zonestatus. Ministeren bemærker, at den tidligere boligminister nærmest var af den opfattelse, at det var landzone, og det er byudviklingsudvalget også. Ministeren stiller nu i udsigt, at zonespørgsmålet skal afgøres ved, at der vedtages en byplanvedtægt. Det synes jeg er en regulær fremgangsmåde. Man vil ikke bruge dispensationsbestemmelsen, som vi lavede sidste år, men lave en regulær byplanvedtægt. Jeg vil bede ministeren om at bekræfte dette.

Hr. Lembourn har ved tidligere lejlighed spurgt om, hvordan det vil forholde sig med støjforureningen på Amager. Jeg synes ikke, hr. Lembourn fik et særlig præcist svar — sådan pænt sagt. Derfor vil jeg gerne spørge ministeren: hvad er det for støjundersøgelser, man laver, og hvornår foreligger de helt præcist? Det må vi kunne få at vide. Vi kan ikke have et vældigt slip mellem lufthavnens udflytning, hvis den bliver vedtaget, og bebyggelsen Amagerby 3. Lufthavnen skal, som hr. Holger Hansen var inde på, tidligst være klar i 1985, og man tænker sig efter Københavns kommunes planer at påbegynde byggeriet i 1974. Det bliver ikke rart i mellemtiden.

Til sidst er der spørgsmålet om trafikken, som regeringen har lagt megen vægt på. Jeg

[Maigaard.]

hæfter mig ved, at den kommitterede for byplansager kategorisk siger, at man ikke kan lave Amagerby 3 på de eksisterende trafik anlæg. Man undersøger nu spørgsmålet i trafikministeriet, og jeg skal ikke beklage, at man undersøger sagen. Jeg spørger bare: hvad er det, man laver? Laver man nye trafik tællinger? Hvad er det, der sker, og hvornår foreligger resultatet?

Det, som efter min mening må være afgørende — det vil jeg godt lægge op til med spørgsmålene — er spørgsmålet om, at offentligheden kommer ind i billedet, at resultaterne bliver lagt frem, og det hænger naturligvis sammen med tidspunktet, hvor beslutningen skal træffes.

Til allersidst — det skal tage et halvt minut — vil jeg sige, at jeg har glædet mig over, at hr. Poul Schlüter i dagbladet B.T. har sagt, at beslutningen om denne sag burde henlægges til det kommende hovedstadsråd, fordi den havde betydning for regionplanen. Derfor lyttede jeg meget spændt til hr. Hans Tofts bemærkninger. Jeg vil gerne spørge hr. Hans Toft, om jeg har forstået ham ret, at hans standpunkt er, at det konservative folkeparti ikke vil tage stilling til Amagerby 3 på det grundlag, vi kender i dag, men er imod planen, så længe grundlaget er, som det er. Vi taler ikke om martet, vi taler om Amagerby 3.

(Kort bemærkning).

Hans Toft: Jeg kan besvare hr. Maigaards spørgsmål med et ja. Vi har ikke taget stilling til Amagerby 3, men kun til martet, og hvad dertil hører af nødvendig bebyggelse.

Flemming Jensen: Det er klart, at dispositionsfrihed er en af forudsætningerne for det kommunale selvstyre. Men man må vel nok have lov at sige på baggrund af en debat som denne, at der må være grænser for selvedfoldelsen.

Selv om vi i Københavnsområdet næsten alene har med meget store kommuneenheder at gøre, kan disse kommuneenheder ikke

leve isoleret fra hinanden. Den ene kommunes dispositioner får helt naturligt betydning for nabokommunerne. Vi kan ikke planlægge for os selv alene. Det erkender kommunerne stort set, og de har givet deres tilslutning til en lang række overordnede planlægningsinitiativer, som de sidste 10-15 år har bragt. Jeg kan blot nævne sådan noget som planen for Køge Bugt-området, der skulle regulere strandudviklingen, og egnsplansekretariatets første etapeplan. Det var den, der først og fremmest pegede på Roskildefingern som byudviklingsområde. Det er, som om det glemmes en gang imellem. Så vidt mig bekendt har samtlige kommuner i Køge Bugt-området og i Roskildefingern tilrettelagt deres interne planlægning efter dette mønster.

Københavns kommune har ikke, hvis jeg skal sige det meget nænsomt, vist helt samme forståelse for helhedsprincipperne som de pæne kommuner mod syd og mod vest. Man iværksatte med megen brask og bram i 1964 en planlægning af Vestamagerområdet uden at afvente det, boligministeren kalder en tidkrævende egnsplanlægning. Ganske vist har så Egnspanrådet i vage vendinger og under absolutte forudsætninger konfirmeret en vis boligudvikling i forbindelse med oplægget til regionplanen, men jeg kan ikke helt frigøre mig for fornemmelsen af, at der måske kan have ligget et vist tryk i de millioner, som Københavns kommune har investeret i fremtiden på Vestamager.

Men jeg skal ikke først og fremmest beskæftige mig med Vestamager. Det må slås fast, at der ikke er nogen af de kommuner, hvis problemer jeg her forsøger at pege på, der misunder Københavns kommune et boligbyggeri. Der er ingen af disse kommuner, der ønsker vækst for vækstens egen skyld. Disse udviklingskommuner er bare kommet i den situation, at der er kommet en udvikling, som er startet på initiativ af overordnede planlægningsmyndigheder. Efter denne udvikling har kommunerne indrettet deres planlægning, deres jordpolitik, deres bolig-

[Flemming Jensen.]

politik og deres investeringer. Der har været problemer med investeringerne, men dem skal jeg ikke komme meget ind på her. Der har været problemer med, at de statslige investeringer ligesom ikke rigtig har kunnet følge intentionerne op. Der er gået millioninvesteringer imod nord, hvor de skulle være gået mod vest eller mod syd, og resultatet er blevet, at vestegnen og Køge Bugt-området er kommet bagefter i forsyning med banelinjer og med vejnet. Det er én af årsagerne til, at man i Ishøjområdet har et betydeligt antal tomme boliger. Det, jeg ville sige i forbindelse hermed, var: man kan ikke begynde at tale om 7.500 boliger på Amager, og man kan ikke begynde at tale om enorme trafikinvesteringer, uden at vi må frygte, at det vil gå ganske betydeligt ud over de kommuner, som er i udvikling, og det kan ikke accepteres.

Alsing Andersen: Jeg vil gerne føje min tak til de mange taksigelser, der har lydt til boligministeren for den udmærkede redegørelse, han har givet, og som jeg i det store og hele kan tilslutte mig.

Det, der kalder mig frem, er i og for sig, at især hr. Skovmand mindede os om fortiden. Hr. Skovmand huskede åbenbart Stauning som den store naturfredningsmand, han var, og det er jo rart at vide, at han i hvert fald bliver husket for det. Men der er måske dem, der husker, at Stauning også var statsminister og ansvarlig for statens handlinger på det tidspunkt i 1939, da staten indgik sin første aftale med Københavns kommune om alt det, som vi diskuterer i dag, der er blevet konsekvensen af den aftale. Jeg vil også, når hr. Skovmand mener, at Stauning måske var bedre socialdemokrat end Urban Hansen, minde om, at det var Stauning, der lagde grunden til dette, længe før Urban Hansen overhovedet optrådte i København. Han var kommuneassistent i Næstved dengang.

Hr. Skovmand mente også, at det er Urban Hansen, der har vist særlig stor interesse for hele dette byggeri. Derfor synes jeg, det må være på sin plads at komme med det supplement til den historiske redegørelse, boligministeren er kommet med, at det hele vejen igennem op til den seneste beslutning den 8. marts i år har været et meget, meget

bredt tværpolitisk flertal i København, der er gået ind for alle disse planer. Det er ikke blot Urban Hansen og hans parti. Det er de samlede konservative i Københavns kommunalbestyrelse. Det er venstre, det er SF og det er kommunister. De eneste, der ikke har villet være med til byggeriet derude, er den radikale 5 mands gruppe og venstresocialisternes ene mand. Alle andre er gået ind for de tanker, der ligger i denne dispositionsplan. At der så fra forskellig side har været sat spørgsmålstegn ved nogle detaljer, er en anden side af sagen.

Både hr. Holger Hansen og hr. Skovmand var betænkelige ved at gribe ind i dette jomfruelige område, som hr. Holger Hansen sagde. Samtidig ville hr. Holger Hansen gerne bevare boligerne i den indre del af København, bebyggelsen dér og menneskene dér, og friholde Vestamager som rekreativt område. Ja, det er et synspunkt, man kan have om planlægning. Men jeg synes, at den idé, der ligger i Vestamagerdispositionsplanen, er nok så visionær. Som det er blevet sagt i en artikel i Berlingske Tidende, er det en plan med indbygget fremtid, idet man siger, at rekreative områder er gode at have, men de skal være dér, hvor folk er — eller omvendt; hvorfor ikke flytte folk ud i de rekreative områder, således at vi får hele diskussionen om miljø og rekreative områder centreret om den problematik, der hedder: hvad har folk behov for af nærmiljø, og hvad har folk behov for af fjernmiljø?

De arealer, der er tale om i denne dispositionsplan, er små 1.200 ha, hvoraf kun de 810 ha bliver bebygget. De grønne områder, der er forudset derude, giver sammenlignet med Københavns parkanlæg i al almindelighed en forøgelse med 30 pct. af de rekreative områder. Vi har 677 ha i øjeblikket, og med denne Vestamagerbebyggelse får vi altså en forøgelse på ca. 1/3 af det københavnske parkområde dér, hvor mennesker bor. Det synes jeg der er god grund til at lægge vægt på. Selvfølgelig skal Vestamager være et grønt område. Men det skal også være et område, hvor folk bor, og det er netop det, der er ideen og finessen i dette projekt.

Efter disse få bemærkninger vil jeg gå uden om alle de tekniske detaljer, der er blevet rejst her, hvor fristende det end kan

[Alsing Andersen.]

være. Men lampen lyser, og ministeren skal have ordet efter mig.

(Kort bemærkning).

Skovmand: Jeg vil gerne sige til hr. Alsing Andersen, at Stauning ganske rigtig var af den opfattelse, at folk skulle ud i de rekreative områder, men det skulle ske ved, at de cyklede derud, ikke ved at man anbragte så mange boliger i de rekreative områder, at de forsvandt.

(Kort bemærkning).

Alsing Andersen: Jeg må måske lige minde om, hvad jeg sluttede med at sige, nemlig at med dette byggeri bliver der netop skabt rekreative områder. Parkarealet i Københavns kommune bliver forøget med $\frac{1}{3}$, hvis vi bygger derude.

Boligministeren (Helge Nielsen): Uden at blande mig i diskussionen mellem hr. Skovmand og hr. Alsing Andersen vil jeg sige, at det nærmest er mit indtryk, at de rekreative arealer, folk bruger, er dem, der ligger 100 m fra den nærmeste parkeringsplads. De andre steder er der god plads.

Jeg vil indledningsvis takke ordførerne for deres holdning til de hovedproblemer, der ligger heri, og for den positive interesse for denne sag. Jeg vil straks fremhæve, at ingen regner med nu at skulle tage stilling til hele dispositionsforslaget, dvs. en bebyggelse med måske op til 25.000 boliger. Det, der derimod er højaktuelt, er martet og den del af Amagerby 3, som vil være det nødvendige grundlag, underlag, kulisse, eller hvad man vil, for dette mart, som jeg har forstået at praktisk taget alle ordførere i dag er gået ind for.

Jeg er enig med hr. Svend Jakobsen i, at der har været mange følelsesbetonede indlæg i debatten, og man kan måske lidt sørgmodigt sige, at der i visse dele af pressen har været mange helt fejlagtige og fordrejede indlæg om denne sag.

Hr. Svend Jakobsen spørger om sammenhængen mellem martet og Amagerby 3 og rejser, ligesom jeg gjorde det i min redegørelse, spørgsmålet om sammenhængen imellem hele Amagerby 3 og martet, om deres nødvendige tilknytning til hinanden.

Hr. Svend Jakobsen rejste spørgsmålet om behovsanalysen over, hvor mange almentnyttige boliger der kan blive ude i dette område, og hvor mange boliger der kan blive i hele regionen. Det er givet, at det er et meget, meget afgørende spørgsmål, som andre, senest hr. Flemming Jensen, også har været inde på. Med hensyn til planlægningen af denne region, både trafikalt og med andre faciliteter, herunder hele bebyggelsen af regionen, vil det være nødvendigt at foretage en behovsanalyse, som måske går dybere ned end det, der for nærværende ligger i Egnspanrådets skitse.

Må jeg i denne forbindelse sige, at meget vil være lettere, og at der vil være mere sikkert grundlag for denne analyse efter, at boligproblematikken forhåbentlig inden sommerferien er klarlagt. Ud fra dette vil man mere realistisk kunne lave de nødvendige analyser i den kommende tid.

Hr. Svend Jakobsen konstaterede, som rigtigt er, at martet ligger i byzone, men at den øvrige del af projektet — også det, der kaldes pilotprojektet, de ca. 400 boliger — ligger i landzone. Derpå spørger hr. Svend Jakobsen mig, hvilken holdning jeg vil have til en eventuel mellemøsning, og om man ikke kunne sikre en vis bebyggelse ved martet uden at tage stilling til hele Amagerby 3. Jeg tror, det vil være forsvarligt at gå med til det forsøgsbyggeri på ca. 400 lejligheder, det såkaldte pilotprojekt, som man arbejder med. Jeg vil i alt fald gerne gå ind i seriøse overvejelser herom og selvsagt drøfte spørgsmålet med regeringens planlægningsudvalg. Jeg må gå ud fra, at også martet i givet fald i opbygningsperioden kan acceptere dette som en løsning af martets problemer i så henseende. Jeg er bekendt med, at martets bestyrelse over for generalforsamlingen den 30. maj har udtalt følgende:

„Vi anser det som afgørende for, at vort projekt kan leve op til de samfunds- og erhvervsmæssige muligheder, det indebærer, at det bysamfund, som skabes, kommer i nøje sammenhæng med vort projekt. Der kan ikke udvikles et acceptabelt, oven i købet et internationalt miljø med vore bygninger placeret alene på en bar mark.“

Jeg læser denne formulering sådan, at martet ikke kan ligge alene, men at martet kan klare sig med en begrænset boligbebyg-

[Boligministeren.]

gelse, og jeg vil mene, at det vil kunne klares i relation til de 400 boliger. For god ordens skyld må jeg fremhæve, at det er en selvfølge, at vilkårene i det hele taget for bebyggelse af Vestamager opfyldes.

Over for hr. Hans Toft vil jeg først henvisse til det, jeg her har sagt til hr. Svend Jakobsen, idet jeg takker for den positive holdning over for martet. Jeg er enig i vurderingen af martets nødvendighed og martets betydning for landet, og jeg er også enig i hr. Hans Tofts bedømmelse af, hvor dette mart bedst kan placeres. Jeg mener, det er den ideelle placering for noget sådant.

Hr. Hans Toft rejser spørgsmålet om de trafikale forhold, og jeg er enig i, at de trafikale forhold skal undersøges. Andre ordførere har også været inde på det. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at gentage det, jeg sagde i min redegørelse, nemlig at de trafikale problemer, vi i dag kender på hele Amager, er resultatet af en underforsyning med trafikbetjening i forhold til andre dele af denne by. Det tror jeg skal tages med i overvejelserne.

Hr. Hans Toft spurgte mig om luftfornynelsesproblemet. Herom kan jeg sige, at miljøministeriet i øjeblikket undersøger det, men jeg er ikke orienteret om, hvor langt man er kommet i disse undersøgelser. Det samme gælder spørgsmålet om støjproblemerne, som også er til undersøgelse i miljøministeriet. Det er givet, som jeg også sagde til hr. Svend Jakobsen om spørgsmålet om udflytningen til Saltholm, at jeg betragter vedtagelsen af en anlægslov — og det afgøres jo allerede førstkommande onsdag — som en afgørende faktor i forholdet til spørgsmålet om mere boligbebyggelse overhovedet på Amager.

Hr. Holger Hansen vil jeg også takke for støtten til martet og til det nødvendige boligbyggeri.

Med hensyn til de rekreative områder røg jeg jo ind i debatten mellem hr. Alsing Andersen og hr. Skovmand, men jeg vil godt lige redegøre for det på baggrund af hr. Holger Hansens bemærkninger. Vi er i øjeblikket i gang med en udbygning og en planlægning af de rekreative områder, det såkaldte „vandslot“ og hvad dertil hører, i Køgebugtområdet. Vi har i vores Vestskov meget store arealer, som jeg i hvert fald

nyder godt af. Jeg kan fortælle, at man kan gå i timevis uden at møde et menneske i denne Vestskov, så der er vældig dejligt og fredeligt. Hvad angår Vestamager, er det sådan, at der i alt er 1.170 ha. Der er 405, som efter dispositionsplanen skal være boliger, 245 ha til blandet bolig- og centerområde, 80 ha til erhvervsområde, 30 ha til statsinstitutioner, 50 ha til hospital, til senere disposition er der 150 ha, og allerede udlagt til grønne arealer er 210 ha. Det vil altså sige, at selv med de mest vidtgående planer for Københavns kommune er der 360 ha friarealer til rådighed. Der gør sig vist megen misforståelse gældende her. Hele Sydamager er jo i forvejen det såkaldte fredede område, og det er der ikke nogen planer om at disponere over.

Jeg vil om den indre by og de problemer, som hr. Holger Hansen nævnte i den forbindelse, sige, at jeg er enig med hr. Holger Hansen i, at vi så vidt muligt og socialt forsvarligt skal bevare bevaringsværdige bydele. Jeg vil her henvisse til den beslutning, regeringen har truffet vedrørende „Christiania“; Bådsmandsstrædes kaserne, med det meget store areal, som i alt udgør 32 tdr. land. Vi er i øjeblikket i boligministeriet i samarbejde med andre ministerier ved at tilrettelægge en konkurrence om anvendelsen af dette areal. Man har besluttet ikke at gøre noget ved dette areal, før ideerne fra interesserede kan komme med.

Jeg har svaret på spørgsmålet vedrørende Saltholm, og det svar vil jeg henholde mig til. Til spørgsmålet om citybane og den øvrige trafik må vi vel sige, at i øjeblikket er der ikke økonomiske muligheder for det. Men vi må igen understrege den trafikunderforsyning. Amager i øjeblikket lider under, uanset om man får flere beboelser og flere arbejdspladser eller ej.

Hr. Holger Hansen spurgte, om man kunne få den trafikanalyse, som har ligget til grund for nogle af beregningerne. Jeg skal prøve, om vi kan fremskaffe den til udvalget for fysisk planlægning, og jeg skal bede Københavns kommune om at få den stillet til rådighed.

Spørgsmålet om by- og landzone har jeg kort været inde på. Jeg vil understrege, at jeg ikke i så høj grad ser det som et politisk spørgsmål, men som et juridisk spørgsmål. Der foreligger nogle indstillinger, som jeg

[Boligministeren.]

godt vil have lejlighed til at se nærmere på, og der vil ikke blive truffet afgørelser om dette problem som helhed, før en grundig overvejelse er tilendebragt. Hvis der i tilfælde af en delbebyggelse på 400 boliger kan blive tale om at overføre en mindre del af området fra landzone til byzone, er det ligesom det øvrige inden for den bemyndigelse, boligministeren har ifølge by- og landzoneloven.

Så var hr. Holger Hansen inde på behovsanalyserne og Egnspanrådets tal. Jeg vil gerne pege på, selv om det er sagt før, at for det første siger Egnspanrådet, at hele regionen skal have en boligtilvækst på 200.000, og heraf finder rådet det rimeligt, at Amager får de 25.000. Jeg vil understrege til beroligelse for dem, der ikke synes, at København skal vokse, at der i disse 25.000 nye boliger ikke behøver at ligge nogen som helst stigning i indbyggertallet. Det er jo sådan, at udviklingen, som vi har kendt den i de seneste par år, har vist fremgang i stort set alle regioner i landet, men tilbagegang for København som helhed. Trods en stærk tilflytning — der har været en indenlandsk nettotilflytning i 1972 af en ret stor størrelse — er antallet af indbyggere i København enten faldet eller har i hvert fald ikke vist nogen stigning.

Hr. Holger Hansen kom også ind på den kommitteredes rapport. Må jeg først understrege til trøst for hr. Maigaards samvittighed med hensyn til de hemmelige dokumenter, som flyver ind ad hr. Maigaards vinduer, at den kommitteredes rapport er undergivet offentlighed i forvaltningen. Jeg vil også understrege at, alle andre end overborgmesteren i København ligesom har fået den ad hemmelige kanaler. Overborgmesteren er den eneste, der har udnyttet offentlighedsloven ved at henvende sig i boligministeriet og få rapporten. Det kunne hr. Maigaard også have gjort og dermed sikret sig en bedre samvittighed, end han har i dag.

Må jeg sige om den rapport, som man har gjort hemmelig, men som altså ikke er det, at det fra den kommitteredes side er en foreløbig indstilling om et dispositionsplanforslag. Den kommitterede har i en intern udtalelse, som har været citeret, udtalt sig imod opførelsen af martet og en tredje Amagerby.

Men man må altså være opmærksom på, at den kommitteredes udtalelser er af en foreløbig karakter, og at den kommitterede netop, som også regeringens planlægningsudvalg har besluttet, foreslår at lade flere ministerier undersøge og belyse forudsætningerne. Jeg skal ikke her gennemgå de enkeltheder, hr. Maigaard var inde på; det vil føre lidt langt at skulle afklare disse ting. Jeg mener, at det er korrekt at afvente denne undersøgelse, og med hensyn til forudsætningernes opfyldelse finder jeg derfor ikke uden videre at kunne lægge alene vore rådgiveres rent foreløbige udtalelser til grund for mine beslutninger.

Jeg skal også fremhæve, at den kommitterede hele tiden har været med i planlægningsarbejdet. Han er indforstået med, at Vestamager inddrages til bebyggelse. Det er kun forudsætningerne for denne bebyggelse, der kan være tvivl om.

Til hr. Skovmand vil jeg kun sige, uden at tage stilling, fordi der, som jeg sagde, er mange forudsætninger, der først skal opfyldes, at Vestamagers hensigtsmæssighed i anden forstand med en beliggenhed 2 km fra Rådhuspladsen vel knap kan betvivles, alle forhold taget i betragtning.

Jeg har ikke mange andre svar til hr. Skovmand, for det var stort set ting, som de øvrige ordførere også var inde på. Jeg skal henvise til det, jeg allerede har svaret.

Hr. Skovmand spørger, om man kunne flytte de militære skydebaner, og hvad det kostede. Det er over for mig oplyst, at det vil koste 18 mill. kr., men samtidig skal de arealer, de flyttes fra, sælges, og salgssummen vil i hvert fald indbringe det beløb, flytningen koster.

Jeg er enig med hr. Skovmand i, at der ikke skal træffes unødvendige beslutninger over hals og hoved. Derfor er der ikke nogen grund til heller at træffe negative beslutninger over hals og hoved.

Jeg vil gerne afvise de hentydninger, der har været om hemmelighedskræmmeri. Der har ikke været hemmelighed i disse sager. Vi har som alle andre ministerier arbejdspapirer, men dem har man kunnet læse i presens, så der er ikke tale om nogen hemmelighed.

Hr. Maigaard startede med at sige — og jeg synes, der lå et meget stort forbehold i det: det er vistnok en dårlig idé. Jeg er glad

[Boligministeren.]

for, at hr. Maigaard ikke konstaterede det, men bare sagde, at det var det vistnok. Jeg har svaret på alt dette med papirer, der flyver ind ad hr. Maigaards vinduer. Vi må så undersøge, hvad vindretningen er, når vi laver hemmelige papirer, og om hr. Maigaards vinduer er åbne.

Som svar på nogle af de spørgsmål, hr. Maigaard har stillet, og som jeg ikke tidligere har været inde på, vil jeg sige, at der ligger dog en vis ledetråd i Egnspanrådet, som har lidt med kommunerne i denne region at gøre, for det er jo immervæk kommunerne, der har skabt Egnspanrådet. Men dog ikke den meget dybtgående undersøgelse, de meget dybtgående og dyre analyser og det store arbejde, Egnspanrådet har nedlagt i det, vil være en del vejledende for den regionplan, som vil komme i sin tid? Jeg har en fornemmelse af, at man i hvert fald vil anvende noget af dette arbejde i sin beslutningsproces.

Hvor længe arbejdet med dispositionsplanen vil vare, er det mig ikke på nuværende tidspunkt muligt at svare på. Det kommer an på de forskellige instansers arbejde og de problemer, der opstår. Men jeg har tidligere sagt både i udvalget og her fra folketingets talerstol, at dispositionsplanen undergives den sædvanlige procedure igennem de nødvendige instanser.

Jeg har været inde på spørgsmålet om Amagerby 3 eller dele af Amagerby 3, pilotprojektet og sammenhængen med martet.

Så spørger hr. Maigaard, om Amagerby 3 kan opføres efter kakkelovnsциkuleret, og afgør sådan set selv, at det kan den ikke. Jeg ved ikke, hvor hr. Maigaard har den viden fra. Jeg kender ingen planer selv, jeg har ikke fået tilsendt nogen planer. Jeg har set nogle tegninger, der ser meget charmerende ud. Vandplaskeriet eller kanalerne er, som hr. Maigaard ville vide, hvis han havde studeret tingene lidt grundigere, den nødvendige regnvandsafledning i disse arealer, som ligger under havets overflade. Det er altså ikke noget, der kunstigt er sat ind i boligbebyggelsen, men simpelt hen en nødvendighed, hvis der overhovedet skal bygges på arealet. Jeg ved ikke, hvor meget det vil fordyre det, og i det hele taget ønsker jeg ikke at tage en diskussion om boliger, der ikke er vedtaget opført, og som der ikke

er indsendt noget projekt for. Jeg vil helt henvise til det svar, jeg gav hr. Bendix for 14 dage siden, da hr. Bendix spurgte mig her i tinget.

Jeg har svaret om støjundersøgelserne, og jeg vil understrege igen at det naturligvis for mig er meget afgørende, hvordan spørgsmålet om Saltholm bliver afgjort i løbet af næste uge.

Hr. Flemming Jensen vil jeg give ret i, at der skal være helhed i planlægningen. Det vil vi også overholde. Jeg vil trøste hr. Flemming Jensen med — hvis jeg skal blive en lille smule polemisk — at i modsætning til den tidligere regering har vi sat fart i udbygningen af Køgebugtbanen. Jeg kan give den oplysning, at en af de dispensationer, vi behandlede i sidste uge i regeringens dispensationsudvalg netop gik på at fortsætte udbygningen af Køgebugtbanen, således at den ikke generes af det sommerstop, der vil komme til at nedsætte aktiviteten på andre områder. Vi har netop ud fra Køgebugtsituationen, udlejningsvanskelighederne og den forsinkelse, der er kommet i Køgebugtområdets trafikale opbygning, både ved lovgivning sidste år og ved dispensationer i år, fremmet udviklingen.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg er tilfreds med debatten. Jeg synes, der af de forskellige ordførere er vist forståelse for nødvendigheden af martet, og jeg er glad for, at der også har været forståelsen for, at der kunne være behov for en mindre boligbebyggelse. Men jeg vil, som jeg har givet tilsagn om det over for hr. Svend Jakobsen, stå fast så langt det er muligt for mig, men jeg må naturligvis forhandle i regeringens planlægningsudvalg om disse ting.

Overgaard Nielsen: Det er godt, at debatten her i salen kan inspirere til at sige noget, hvis man hører nøje efter. Jeg hørte efter, også da ministeren talte om, hvor god plads der er på Vestamager, sandsynligvis inspireret af hr. Alsing Andersens varme skildring af, hvad Københavns kommune gør for de grønne områders bevarelse. Det er ligesom det ikke rigtig står i overensstemmelse med dette papir, der flyver rundt, den kommitteredes vurdering af planerne. Den kommitterede siger nemlig, at også ud fra en isoleret betragtning må planen give anledning til store betænkeligheder. Planens forudsætning-

[Overgaard Nielsen.]

ger med hensyn til boligstørrelse og boligtal indebærer reelle udnyttelsesgrader, der efter den kommitteredes opfattelse kun opnås med en uforvarsligt tæt bebyggelse.

Det bringer uvilkaarligt Københavns kommunes andre planer — lad mig bare nævne Søringen — i erindring, og det minder mig alt sammen om Ebbe Rodes berømte monolog som motorfolkets talsmand, hvor han hylder motorprinsen Kardan-Aksel. Der siger han: „Hvorfor skal naturen ligge og fylde op her inde i byen? Flyt dog det skidt ud hvor der er plads til den, ud i naturen!“

Boligministeren (Helge Nielsen): Jeg vil blot henvide til, hvad jeg sagde om, at det, der i dag skal diskuteres og tages stilling til, er ikke spørgsmålet om dispositionsplanen, men spørgsmålet om martet og en begrænset bebyggelse, og på den baggrund er der stadig plads nok på Amager.

Svend Jakobsen: Når jeg overhovedet bad om ordet her i anden runde, var det foranlediget af hr. Overgaard Niensens henvisning til den kommitteredes foreløbige udtalelse vedrørende dispositionsplanen, men nu har ministeren svaret, og derfor skal jeg lade det ligge. Jeg synes, det har været meget positivt i denne debat, at man har holdt sig til principper og procedurer og ikke er gået ned i detaljerne i denne foreløbige — jeg understreger foreløbige — udtalelse fra den kommitterede.

Men jeg vil godt benytte lejligheden til at takke regeringens dispensationsudvalg for den beslutning, jeg forstår der er truffet om at dispensere, for så vidt angår den videreføring af Køgebugtbanen, som er meget afgørende for udviklingen langs Køge Bugt. I den forbindelse vil jeg gerne, også i relation til det hr. Flemming Jensen sagde, understrege, at der jo fra regeringens side over for Københavns kommune er fastslået i det brev af 27. september 1972, som tidligere er omtalt, at en forudsætning for tilslutningen er, at udbygningen skal kunne baseres på allerede eksisterende overordnede trafikanelæg og ikke må medføre behov for nye trafikinvesteringer. Heri ligger en fastholdelse af den tidligere prioritering af de overordnede trafikanelæg, idet vi jo tidligere i denne sam-

ling har fået understreget, at Køgebugtbanen har første prioritet, for så vidt angår udbygning af S-togsanelæg.

Hans Toft: Jeg vil gerne takke ministeren for svarene på de spørgsmål, jeg stillede ham. Jeg opfatter ministerens svar som en bekræftelse af den holdning, som det konservative folkeparti har, nemlig at vi ikke i dag har taget stilling til Amagerby 3, og at det eneste, vi på nuværende tidspunkt siger ja til, det er martet og den begrænsede bebyggelse, der omfatter ca. 400 boliger.

Ikke mindst på baggrund af hr. Maa-gaards lange indlæg om Amagerby 3 vil jeg også gerne have ministeren til at bekræfte at vi hverken direkte eller indirekte tager stilling til Amagerby 3 i øvrigt, i og med at vi nu siger ja til martet og den begrænsede bebyggelse på de ca. 400 boliger.

Holger Hansen: Jeg vil håbe, ministeren ligesom jeg er glad for, at vi har haft denne ordveksling. Jeg tror, det har været meget nyttigt. Jeg har givet udtryk for en stillingtagen til dispositionsplanen, som den foreligger os bekendt. Jeg har forstået, at det har ministeren ikke til hensigt at gøre, og jeg kan naturligvis ikke bebrejde ministeren, at et dispositionsplanprojekt fra Københavns kommune går til almindelig behandling i ministeriet. Det er klart, at sådan må det også være.

Det forekommer mig at være lidt uheldigt, at man taler om, at dette mart, som vi jo nu her i bred enighed håber vil blive rejst, kan beskyldes for at ligge på en bar mark. Jeg ved ikke rigtig, hvad de mange tusinde mennesker, der bor ude i det område, i grunden siger til at få deres sted på jorden kaldt en bar mark. Det er der i hvert fald nok nogle, som ikke rigtig bryder sig om. Det er jo bestemt ikke sådan, at martet vil komme til at ligge på en bar mark. Der findes en overordentlig stor bebyggelse derude, som ikke vil komme til at ligge mange hundrede meter fra dette marts centrum. Derfor synes jeg, det er en lidt besynderlig terminologi, når ministeren siger, at der nødvendigvis må et eller andet til for at danne baggrund eller kulisse. Sådan er det vist ikke.

Jeg vil ikke kritisere ministeren for den stillingtagen, han agter at tage til martet og

[Holger Hansen.]

til det, som jeg i min indledning kaldte en nødvendig bebyggelse i tilknytning hertil. Jeg kan ikke afgøre, hvorvidt 400 boliger er nødvendige, men jeg synes, vi har fået klargjort under denne debat, at der er ikke tale om nogen kulisse. Der er heller ikke tale om nogen baggrund. Der er tale om et mart med de boliger, der er nødvendige, for at dette mart kan komme til at fungere. Sådan opfatter jeg det i hvert fald.

Til sidst vil jeg sige til boligministeren, at jeg synes ikke, man skal ironisere over hverken hr. Skovmands eller mine ønsker om at friholde bestemte arealer for bebyggelse. Jeg er da overbevist om, at vi kan have megen sjov af at fortælle om, når hr. Hansen og konen tager ud med kurven og sætter sig i hvert fald så nær ved landevejen, at de kan se bilen. Det ved vi jo alle sammen, men jeg tror også, boligministeren vil være enig i, at der er nogle strømninger i befolkningen, som går den anden vej — må jeg sige det sådan: som går dybere ind i de rekreative områder, vi har. Der er en voksende forståelse for værdien i at søge væk fra landevejen, og derfor er det ikke gjort, som hr. Alsing Andersen forsøgte at gøre det, med at sige, at Københavns kommune vil sikre så og så store muligheder for parkanlæg. Jeg tror, at kommende generationer vil takke os, hvis vi forsøger at friholde, hvad friholdes kan, og forsøger i vores planlægning at tage hensyn til en millionbys befolknings ønske om at få rekreative områder og ikke bare det, som vi i almindelighed har forstået ved parkanlæg.

Skovmand: Jeg vil gerne takke ministeren for svaret. Jeg må faktisk sige, at jeg er glædeligt overrasket over, at man nu, så vidt jeg har forstået, i hvert fald indtil folketinget samles igen, har opgivet tankerne om at ville gennemføre en bebyggelse af det tidligere nævnte omfang, nemlig på 7.500 boliger. Det betyder i hvert fald, at min nattesøvn er sikret resten af sommerferien. Dermed være ikke på nogen måde sagt, at jeg kan give noget tilsagn om støtte til tanken om de 400 boliger, men det er et problem, som er af en overskuelig størrelsesorden. Hvordan ministeren så vil klare problemerne med en pilotbebyggelse, som jo ifølge sagens natur giver høje projekteringsomkostninger. og som der kan være andre pro-

blemer forbundet med, ja, det bliver en anden sag, men det er vel ikke en sag, som i samme grad som de 7.500 boliger, egner sig til en folketingsdebat.

Med hensyn til hemmeligholdelsen vil jeg lige sige, at jeg er glad for tilsagnet om, at ministeren vil arbejde for, at vi kan få trafikanalysen om Vestamager at se, og så vidt jeg kunne forstå det ville udvalget også få tilstillet — enten ind ad brevsprækken eller gennem den nyoprettede kommunikationscentral her i folketinget — den kommitteredes bemærkninger til forslaget. Det synes jeg også er en god ting. Når jeg talte om hemmeligholdelse, så gik det nu ikke så meget på boligministeriet, som det gik på de tidligere faser af sagen omkring Amager, for der har nemlig i tidens løb været kolossalt mange ting, som har været hemmeligholdt omkring Amager, fordi de altså ikke passede ind i de tanker, som man specielt i Københavns kommune gjorde sig om arealet.

Ministeren siger, at spørgsmålet om by- og landzone er et juridisk og ikke et politisk problem. Jeg er nu af den opfattelse, at hvis man i boligministeriet vil fastholde, at det er landzone, der her er tale om, så er det et særdeles holdbart standpunkt ud fra almindelig sproglig fornuft. Når et område ikke er byzone, ja, så må det være landzone, og da Vestamager ikke kan være byzone, ja, så må det være landzone. Jeg synes, det er et fornuftigt standpunkt at tage fra ministeriets side at hævde, at det skal være landzone, for dermed falder bevisbyrden på dem, der ønsker at bygge; hvis det var byzone, ville det være omvendt.

Argumentet, at disse områder ligger 2 km fra Rådhuspladsen, synes jeg er lidt forældet. Det var et argument, der gjaldt i hestevognenes og cyklisternes tidsalder, men i bilismens tidsalder synes jeg ikke rigtig, det kan have gyldighed, for når der er et par nåleøjjer, der skal passeres, der hedder Knippelsbro og Langebro, så har de 2 km en tendens til i hvert fald at tage ganske mange minutter at tilbagelægge.

Jeg vil lige sige om terrasshusene, som man også var inde på, at jeg har ligesom hr. Maigaard haft den fornøjelse at se på terrasshusprojekter, og jeg må tilstå, at det vil gå over min forstand, hvis det lykkes at presse dem ind i kække-lovns-cirkulærets snævre rammer, simpelt hen fordi det er en

[Skevmand.]

meget dyrere byggeform end de traditionelle etagehuse.

Til allersidst vil jeg spørge, om ministerens ord om Sydamager, som han betegnede som det såkaldt fredede område, kunne opfattes som en positiv holdning i regeringen til de tanker, der i øjeblikket er fremme fra Danmarks Naturfredningsforening om at få fredet den del af Vestamager, som ligger i Tårnby kommune. Hvis det er tilfældet, så vil jeg da håbe, at man går videre med de tanker. Jeg synes i hvert fald, at det er én af de forpligtelser, som må være til at opfylde, at gøre dette vidunderlige statsejede område til et fredet område og dermed sikre det for eftertiden.

Maigaard: Først vil jeg godt takke hr. Hans Toft for det klare og utvetydige svar, han i runden før gav på mit spørgsmål.

Dernæst vil jeg gerne komme med to bemærkninger til hr. Alsing Andersen, som skildrede det brede, brede samarbejde på Københavns rådhus, der var om bebyggelserne på Vestamager; SF var med i det, det var kun nogle detaljer, der skilte, som hr. Alsing Andersen sagde. Det synes jeg nok er lidt stærkt sagt, og jeg må af hensyn til mine udmærkede partifæller på rådhuset sige, at én af disse detaljer, det er såmænd hele trafikanelægget. Det, som mit parti på rådhuset har gjort rede for, er jo, at forudsætningen for at lave disse ting er, at hele trafikanelægget med baner, og hvad der ellers kan være, kommer på plads. Det er altså én af de detaljer, der skiller, men når hr. Alsing Andersen kalder trafikanelægget for en detalje, så siger det måske noget om holdningen til disse spørgsmål hos flertallet på Københavns rådhus.

Jeg synes også, at det var spændende at høre betragtningerne omkring de grønne områder. Man skulle ud i naturen. Hvis vi tager den kommitteredes — jeg iler med at sige „foreløbige“ indstilling, og går ud fra, at han i alt fald kan gøre arealerne korrekt op, det kan han utvivlsomt, så viser det sig,

at man får i boligområderne en udnyttelsesgrad på 0,90 til 1,10, i centerområdet på 1,25 til 1,50. Den kommitterede gør derefter opmærksom på, at Vestamagerplanen bortset fra et mindre hjørne mod nord ligger i Københavns kommunes 4. grundkreds, hvor den maksimale udnyttelsesgrad er 0,50. Han siger, at planen medfører en udnyttelsesgrad, som er dobbelt så stor som det efter Københavns byggelov er tilladt, og i centerområdet 3 gange så stor som det maksimale. Han prøver at gøre op, hvordan forholdet er mellem Amager og Køgebugtområdet, og han finder ud af, at i Køgebugtområdet bliver arealforbruget pr. indbygger 300 m², i Vestamagerplanen ca. 100 m²; så jeg tør nok sige, at der bliver ikke megen plads til den natur, som hr. Alsing Andersen talte så hjertevarmt om.

To ord til ministeren. Jeg skal forsøge at tage min blideste mine på — jeg skal forsøge — ingen er jo forpligtet ud over sine anlæg. Det, som øjensynlig nu er ministerens tanke, er, at man bygger martet, og så får man en bebyggelse på omkring 400 boliger, sådan må jeg forstå det. Vi har i udvalget for fysisk planlægning fået at vide, at martet skal være en arbejdsplads til omkring 10.000 mennesker og i alt fald har vi fået — eller har man kunnet få — en tryksag om Bella-Centret, Vestamager, som er lavet af Ole Meyer, der er arkitekt, Erik K. Jørgensen, der er civilingeniør, og Vagn Støttrup, der er civilingeniør på sagen — og som jo, som man vil vide, også er den konservative ordfører i sagen på Københavns rådhus. Det ser ærlig talt mærkeligt ud, at man omkring denne mastodont kun vil opføre 400 boliger. Jeg synes egentlig, det er svært at forstå, at det store mart og de forholdsvis få boliger passer sammen, men lad os nu se, hvordan det kommer til at se ud.

Jeg finder ikke grund til at hente den kommitteredes foreløbige indstilling i boligministeriet, når det kommer af sig selv til min adresse. Det ville være dobbelt arbejde, og min samvittighed har det følgelig så godt som nogen sinde i spørgsmålet om denne

[Maigaard.]

rapport. I alt fald for en politiker ser det ud til at være et kompetent indlæg, som det er udmærket at få frem til offentlig debat.

Men jeg vil gerne bede ministeren, inden han bliver alt for vred, om at bemærke, at mit standpunkt var ikke, som det har været fremme i pressen gang efter gang, at politikerne og ministeren skulle følge embedsmændene, i denne sag den kommitterede. Det, man derimod må bede om, er, at man får en argumentation imod de standpunkter, den kommitterede lægger frem, hvis man vælger ikke at følge dem.

Om byggeriet derude og kakkelovnsbetænkningen må jeg sige, at man har jo kunnet se nogle tegninger og skitser i Arkitekten nr. 23, 1972. Til det er der kort at sige, at det vandprojekt, der skal laves derude, det koster penge. Selvfølgelig skal vandet væk, og at bruge det på den foreslåede måde er i og for sig meget sympatisk, men arbejdet med det koster penge. Det er muligt, man kan få kommunen til at betale det. Men jeg er helt sikker på, at et terrassehus med underjordisk parkering, det får man ikke inden for kakkelovns-cirkulæret i dag. Det ved jeg. Jeg tror egentlig også, at boligministeren, når han ser på de tidligere projekter fra KAB for terrassehuse med underjordisk parkering, er klar over, at det godt kan komme til at ligge lidt tungt. Men lad os nu se, om det er dispensationen, der i givet fald skal bruges.

Jeg er ked af — og det skal være mine sidste ord — at ministeren ikke ville kommentere det, som efter min mening i forbindelse med Egnspanrådet er hele sagens pointe. Jeg mener, at Egnspanrådet siger: vi har reserveret 25.000 boliger på Amager. Når der foreligger et dispositionsplanudkast, så kan vi diskutere Vestamagers placering. Det er Vestamager som sådan, man skal diskutere. Derfor synes jeg, det er trist, at regeringen bruger dette standpunkt, som jeg godt kan se logikken i, som et argument for, når dispositionsplanudkastet foreligger, ikke at diskutere Vestamager, men Amagerby 3, som er noget meget mere begrænset. Det, som Egnspanrådet har sagt, er ikke det standpunkt, der er refereret i ministerens redegørelse, for her snævrer ministeren Vestamager ind til Amagerby 3, og det er efter min mening ikke korrekt.

Boligministeren (Helge Nielsen): Jeg kan bekræfte over for hr. Svend Jakobsen, at det var rigtigt forstået, at regeringens dispensationsudvalg vedrørende sommerstoppet har truffet den afgørelse at friholde Køgebugtbanens videreførelse fra dette sommerstop.

Må jeg besvare hr. Hans Tofts spørgsmål om vor stilling til Amagerby 3 med, at hverken direkte eller indirekte har vi sagt ja eller nej til dette projekt.

Hr. Holger Hansen var lidt opbragt over, at jeg brugte ordet „bar mark“. Jeg vil da godt understrege, at det var ordret citat fra den beretning, som direktør Green har aflagt på martets generalforsamling. Det var ikke mine ord, men når jeg citerer, må jeg tage udtrykket „bar mark“ med, når det står der.

Må jeg også sige til hr. Holger Hansen, at jeg ironiserede ikke over den problemstilling, at man havde disse mange friarealer, som ikke blev særlig meget anvendt. Men man kan godt i denne debat ind imellem undre sig over disse krav om større og større og større arealer, når vi, der bevæger os i dem til fods, kan gå 3-4 timer uden at møde et menneske i de områder, som staten har ofret store midler på at etablere, og som jeg her fra talerstolen kan give al den reklame med på vejen, som f. eks. Vestskoven fortjener, og det er meget. Det er de smukkeste og dejligste områder med beplantninger og åbne sletter. Her kan man gå time efter time på søndage og Kristi himmelfartsdag uden at møde et menneske. Jeg nævner det bare, ikke for at ironisere, men for at belyse, at spørgsmålet er, hvor meget og i hvor hurtig en takt der skal investeres i nye områder, før vi har, hvad skal vi sige, udnyttet dem, der i forvejen er investeret i. Efter den reklame, som jeg håber at Vestskoven hermed har fået, håber jeg, at der ikke bliver så fredeligt, som der hidtil har været.

Må jeg til hr. Skovmand sige, at dette pilotprojekt er for mig at se en meget, meget spændende ting, da det jo er et forsøg, og jeg forventer mig vældig meget af dette forsøg i retning af en billiggørelse af vort udlejningsbyggeri. Hvis forsøget falder ud, som der er lagt op til, tror jeg, det vil være vældig, vældig nyttigt at få dette med.

Hr. Skovmand taler om hemmeligholdelse og spørger, om man kan få den kommittere-

[Boligministeren.]

des redegørelse. Ja, det kan man, den har ordret været offentliggjort i Information. Jeg kan henvise til det nummer af Information, men vi kan da også mangfoldiggøre den — med det forbehold, at det er en foreløbig rapport.

Jeg forstår ikke hr. Skovmands argumentation for, hvorfor Vestamager så absolut skulle være landzone. Man kunne da med lige så gode argumenter sige, at den burde være byzone, eftersom det øvrige, der ligger i Københavns kommune, er byzone, og da man lavede by- og landzonenloven, var man enige om, at alt, hvad der lå inden for Københavns kommune, skulle være byzone. Jeg har endnu ikke taget stilling til spørgsmålet, men jeg forstår bare ikke denne indstilling.

I øvrigt vil jeg tilføje, at selv om et område i dag er landzone, så kan det da senere blive byzone. Det kender vi da masser af eksempler på, og det har vi da samarbejdet om mange her i Folketinget. Jeg har da hver uge en sag, hvor man gerne vil have et stykke landzonejord omgjort til byzonejord, så det er da en teknisk mulighed, det er der ikke noget til hinder for.

Spørgsmålet om de fredede områder, det vil jeg meget gerne tage en drøftelse med kulturministeren om. Jeg vil naturligvis ikke træffe afgørelse om det.

Alle de spørgsmål, som hr. Maigaard nu rejser om udnyttelsesgrader m. v., er jo ikke spørgsmål, der er relevante, al den stund vi ikke har fået nogen planer ind og se på. Vi vil naturligvis ved bedømmelsen af de planer, som kommer ind, tage hensyn til udnyttelsesgrader, tage hensyn til alle de ting, vi altid tager hensyn til i en bebyggelsesplan, vi får ind i boligministeriet til bedømmelse. Jeg forstår slet ikke den bemærkning der findes herom i den kommitteredes skrivelse, det vil jeg godt sige herfra. På et tidspunkt, hvor vi ikke har nogen planer, kan vi ikke tage stilling til den slags ting.

De 10.000 arbejdspladser stammer fra et citat fra Københavns kommunes udvalgsbetænkning nr. 172, side 12, hvori martet omtales, og hvor man siger, at det i 1990 efter planen vil være nået op på 550.000 m² og 10.000 arbejdspladser. Altså i 1990. Det er jo ikke det nuværende projekt, der kom-

mer op i tilnærmelsesvis den størrelsesorden.

Skitserne til boligerne tror jeg jeg har været inde på, og da den røde lampe lyser, har jeg ikke mere tid.

(Kort bemærkning).

Skovmand: Der råder faktisk helt specielle forhold med hensyn til Vestamagers zoneinddeling. Så sent som for et par dage siden stødte jeg på et kort, som viste zoneinddelingen på Amager efter den byplanvedtægt, der blev lavet i 1966. Her var en række områder markeret som inderzone, andre områder som mellemzone og andre områder igen som yderzone, men Vestamager var angivet som et hvidt område, den nordlige del af det, den sydlige del var landzone. Deri ligger simpelt hen, at fordi det er et inddæmmede område, er det ikke blevet behandlet på samme måde som den øvrige del af København. Derfor mener jeg, at by- og landzonenlovens ord om, at byzonerne er de områder, der tidligere var inder- og mellemzone, også må have gyldighed for Vestamager. Ergo må det være landzone. Man kan ikke argumentere omvendt ud fra den formulering, der findes i by- og landzonenloven.

(Kort bemærkning).

Holger Hansen: Jeg takker ministeren for klargøringen omkring tallet 10.000. Det har svævet rundt i debatten, og jeg synes, det var godt, vi nu kom ned på jorden og fik at vide, hvad det drejede sig om.

Kun én bemærkning til ministerens udtalelse om investeringer i nye rekreative områder. Jeg er da ganske enig med boligministeren i dette synspunkt, men det, der her er tale om, er jo heller ikke investeringer i nye områder, men at undlade at inddrage til bebyggelse områder, som for nogles vedkommende har ligget der i årtier, siden de blev inddæmmede, for andres vedkommende har ligget der i århundreder, og som ikke igennem denne beliggenhed og denne manglende udnyttelse har kostet noget. Det er også en side af dette problem.

(Kort bemærkning).

Maigaard: Jeg vil godt sige til boligministeren, at mine bemærkninger om udnyttel-

[Maigaard.]

sesgraden var en kommentar ikke til ham, men til hr. Alsing Andersen, der talte om den fagre grønne verden, der ville opstå ude på Amager. På denne baggrund tog jeg talene op.

Nu siger ministeren: ja men der er ikke nogen sag. Ja, ja, der har været offentliggjort en plan i Arkitekten. Det er måske ikke en sag i boligministeriets forstand, men der sidder nogle folk og tegner, der er stillet nogle kautioner, og folkene fra martet gør jo rede for i den tryksag, jeg har omtalt, hvordan byen kommer til at se ud osv. Så det kan godt være, at der ikke ligger en sag i boligministeriet, men vi andre har jo lov at diskutere tingene, før de kommer frem som en officiel sag.

Boligministeren (Helge Nielsen): Jeg skal ikke gå dybere ind i debatten med hr. Skovmand om by- og landzonen, men kun sige, at selv om hr. Skovmand har en så klippefast opfattelse af, hvordan det ligger, så er de juridisk sagkyndige i denne sag vildt uenige, nogle mener det ene, og nogle mener det andet, og jeg må i hvert fald have lov til at tage med ind i mine overvejelser, at det ikke er så enkelt, som hr. Skovmand gerne vil gøre denne sag til.

Til hr. Holger Hansen: vi kan ikke blive uenige om denne formulering, men jeg synes blot, jeg ville benytte lejligheden til at sige et par ord om hele denne problematik.

Til hr. Maigaard, som jeg på grund af den røde lampe før ikke fik tid til at svare fuldt og helt, vil jeg bare sige, at jeg har set mange projekter i Arkitekten og i Boligen og andre blade, som aldrig er blevet til noget. Jeg har også set gode projekter, som er blevet til noget. Men her har vi altså et projekt, som jeg da godt kender, men som boligministeriet endnu ikke har fået ind til en bedømmelse, og derfor kan jeg ikke tage stilling til det.

Må jeg også henvise til, at vi er midt i en drøftelse på baggrund af en betænkning, boligministeriet har udsendt efter et samarbejde mellem bolig- og indenrigsministeriet, om byrdefordelingen vedrørende disse parkeringsanlæg og disse miljømæssige faciliteter og udenværker. Vi drøfter, om det er lejen, der skal belastes med disse udgifter,

eller om udgifterne skal dækkes på anden måde. Jeg håber, vi snart får en afklaring på nogle af disse ting. Det kan betyde en ny udvikling i denne sag.

Jeg vil endvidere pege på — det blev jo også understreget i kakkelovns-cirkulæret, hvilket hr. Maigaard dengang var meget glad for — at der var tale om en foreløbig begrænsning, og skabes der muligheder for at undgå denne begrænsning, så skal vi naturligvis benytte dem. Men jeg vil altså meget gerne se planerne og beregningerne, før jeg udtaler mig om, hvorvidt det kan holdes inden for den ene eller den anden pris.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den fg. formand (Arne Larsen): Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes mandag den 4. juni kl. 13.30 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om teatervirksomhed.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om aktieselskaber.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om anpartsselskaber.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om priser og avancer.

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat). (Personfradrag til folke- og invalidepensionister m. fl.).

[Formanden.]

7) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af overenskomst med tilhørende protokoller og tekster mellem medlemsstaterne i Det europæiske Kul- og Stålfællesskab og Det europæiske Kul- og Stålfællesskab på den ene side og kongeriget Norge på den anden side.

8) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af aftale om Det nordiske Ministerråds sekretariater og deres retlige stilling med tillægsprotokol.

9) *Første behandling af:*

Forslag til lov om indeksregulerede lån til almennyttigt byggeri.

10) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om bolig sikring.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste den fg. formand til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 15.14

101. møde.

Mandag den 4. juni kl. 13.30.

Formanden: Kulturudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om radio- og fjernsynsvirksomhed. Eksemplarer er omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om teatervirksomhed.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 167) findes i tidenden sp. 6773, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 2757).

Der var stillet 2 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Robert Pedersen: På vegne af et flertal i kulturudvalget, nemlig de konservatives medlemmer, venstres medlemmer og socialdemokratiets medlemmer samt fru Kristine Heltberg fra SF, skal jeg anbefale lovforslaget til vedtagelse med det imellem anden og tredje behandling stillede ændringsforslag, hvorefter abonnementsordningens gennemførelse i 1975 bliver lovfæstet.

Per Dich: Jeg må udtrykke betænkelighed ved, at der imellem anden og tredje behandling af lovforslaget om teatervirksomhed er blevet afgivet en tillægsbetænkning med ændringsforslag. Jeg mener, det er betænkeligt, for det første fordi det i den betænkning, der blev afgivet inden anden behandling, blev understreget, at man burde vente med at lovfæste disse forskellige tilskudsbestemmelser — som jo ikke blot skulle omfatte abonnementsordningen, men også det opsøgende teater og børneteateret — indtil man kan overskue de økonomiske konse-